

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus secundus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

Nubibus ipsis inferta caput
 Turris pluvio vapulat Austro.
 Densafque nemus spargens umbras
 Annosa videt robora frangi. 95
 Feriunt celfos fulmina colles.
 Corpora morbis majora patent:
 Et cum in pastus armenta vagos
 Vilia currant, placet in vulnus
 Maxima cervix. Quidquid in altum 100
 Fortuna tulit, ruitura levat.
 Modicis rebus longius ævum est,
 Felix, mediæ quisquis turbæ
 Sorte quietus,
 Aura stringit littora tuta; 105
 Timidusque mari credere cymbam,
 Remo terras propiore legit.

92. Nubibus] Alta, quæ caput inter
 nubila condit. vid. Hippol. chorum
 tit. 2. vers. 1120. qui totus huic choro
 incinit. Farnabius.
 95. Feriunt] Plurimaque hujus Mon-
 tibus in summis vestigia cernimus ignis,
 Lucet. 6. feriuntque summos fulmina
 montes. Idem.
 97. Corpora] Ταύροι δὲ νεώ-
 τωτον ἐπιπέλα Πυρραϊνὸν βορρῆος
 ἐστὶν Ἰσθμὸν διὰ τὸν Ἰσθμὸν Ἐλευθ. So-
 phoc. Idem.
 99. Vilia currunt,] Flor. rectius

currant; ut Delirium video edidisse. Fa-
 bricius ante & postea omnes tenent
 altum. Gronov. Placet] Eximunt-
 tur ad cædem è grege pulcherrimi qui-
 queboves. Farnabius.
 100. Quidquid] Tolluntur in altum,
 ut lapsu graviore ruant. Claud. Idem.
 102. Modicis] Moderata durant.
 Firma mediocria. Idem.
 103. Turbæ parte quietus,] Adfir-
 mat Lipsianum Sorte Flor. Gronov.
 105. Stringit] Radit, utque postea
 legit litus. Farnabius.

ACTUS SECUNDUS.

CLYTEMNESTRA. NUTRIX.

Sibi male conscia Clytemnestra, atque adulterii pœnas, redeunte jam
 marito, verita, non remansit in animo, statuit. meditatatur itaque Aga-
 memnoni exitium: dissuadet nutrix.

Quid, segnis anime, tuta consilia expetis?
 Quid fluctuaris? clusa jam melior via est.

Li-
 108. Tuta consilia, &c.] Hone-
 ram receptionem, vel excusatio-
 nem, deprecationem culpæ, &c.
 Farnabius.

Licuit pudicos conjugis quondam toros, 110
 Et scepra castâ vidua tutari fide.
 Pericre mores, jus, decus, pietas, fides,
 Et qui redire, cum perit, nescit pudor.
 Da frena, & omnem prona nequitiam incita,
 Per scelera semper sceleribus tutum est iter. 115
 Tecum ipsa nunc evolve fœmineos dolos,
 Quod ulla conjux perfida, atque impos sui,
 Amore cœco; quod novercales manus
 Aufæ; quod ardens impiâ virgo face,
 Phasiaca fugiens regna Thesalicâ trabe: 120
 Ferrum, venena. vel Mycenæas domos
 Conjuncta socio, profuge furtiva rate.
 Quid timida loqueris furta, & exilium, & fugas?
 Soror ista fecit. te decet majus nefas.
 Nutr. Regina Danaûm, & inclitum Ledæ genus, 125
 Quid tacita versas? quidve consilii impotens
 Tumido feroces impetus animo geris?
 Licet ipsa fileas, totus in vultu est dolor.
 Proin quidquid est, da tempus ac spatium tibi.
 Quod ratio nequit, sæpe sanavit mora. 130

130
 Clyt.

111. *Castâ fide.*] Sic Ovidius lib. 7. met. *donisque pudicam sollicitare fidem.* Gronovius.

114. *Inscita.*] Vitur metaphora ab equis sumpta; quos cum currere volumus, frenum illis permittimus, ut prono, non erecto, collo inciti evolverent. falsum autem quod sequitur, sed personæ loquenti accommodatum. *Delirius.*

115. *Fœmineor*] *Emphasi.* nihil inausum intentatumque relinquentes. *Farnabius.*

119. *Ardens*] *Medea* Iasonis amore ardens. vid. *Med.* & *Hippol.* 561. *Idem.*

120. *Phasiaca*] *Colchica* à *Phaside* flu. *Idem.* *Thesalica trabe:*] *Argo.* vide *Med.* 609. *Idem.* Sic *Horatius*

ode. 1. *Cypriam* trabem dixit. *Debrui*

121. *Vel Mycenæa domo*] *Flor.* vel *Mycenæas domos* *Conjuncta socio profuge.* Omnino rectius. Est enim proprium *Senecæ.* *Consolat.* ad *Polybiam:* *conspectum conversationemque suorum civium profugit.* Sic *Hercule Furente:* *Profugit Umbras Tityus.* *Hippolyto:* *Genus omne profugit.* *Gronovius.*

122. *Socio.*] *Ægistho* adulterii & petriculi socio. *Farnabius.*

124. *Soror ista fecit.*] *Helena* soror mea fugit *Pæridem* secuta. *Idem.*

128. *Totus*] *Prodit* dolorem vultus. *Med.* v. 444. *Idem.*

130. *Quod ratio nequit.*] *Flor.* non quit. *Gronov.* *Quod ratio*] *Xeg-*
 10. *μεγάλης;* *νὴν δὲ τὸ ἦ βα σὺ*
κρηθόν. *Eurip.* *Farnabius.*

Clyt. Majora crüciant, quam ut moras possim pati.
 Flammæ medullas & cor exurunt meum.
 Miltus dolori subdidit stimulos timor.
 Invidia pulsat pectus. hinc animum jugo
 Premit Cupido turpis, & vinci vetat, 135
 Et inter istas mentis obsessæ faces,
 Fessus quidem, & dejectus, & pessundatus
 Pudor rebellat. fluctibus variis agor:
 Ut cum hinc profundum ventus, hinc æstus rapit,
 Incerta dubitat unda, cui cedit malo. 140
 Proinde omisi regimen è manibus meis.
 Quocunque me ira, quo dolor, quo spes feret,
 Huc ire pergam. fluctibus dedimus ratem.
 Ubi animus errat, optimum est casum sequi.
Narr. Cæca est temeritas, quæ petit casum ducem. 145
Clyt. Cui ultima est fortuna, quid dubiam timet?
Narr. Tuta est, latetque culpa, si pateris, tua.
Clyt. Perlucet omne regiæ vitium domus.

Nurr.

131. *Quam ut moras possim pati.*]
 Flor. abeit τὸ Vt. Itaque trajectum
 malit Nic. Heinsius: *quam moras pos-
 sim ut pati.* Interposuerunt enim libra-
 rii posteriores non ubi debebant. Grono-
 vius.

133. *Dolori*] De pellice Cassandra.
Farnab. Timor.] Ne deprehensi adul-
 terii poenas sumat maritus. *Idem.*

135. *Cupido*] Adulteri Agisthi.
Idem.

137. *Fessus quidem, & dejectus, & pessundatus*] Vitur verbis ad luctam
 pertinens. *Pessundatus rebellat* :
 ut Hannibal apud Iustinum ait *cum
 Romano etiam jacente luctandum esse.*
 Et Cornelius Nepos tradit Epaminon-
 dam luctando se exercuisse ad eum si-
 nem, quoad stans completi posset atque
 contendere. Spreto scilicet ultimo vo-
 luntati conatu, quem adjuungebant
 artifices. *Quid igitur o. Pal. Vossia-
 nusque & meus & duo Germanici,
 devinctus?* Flor. ut ante Fabricium,

devinctus? An est ligatus, impeditus?
 & alludit ad nexus nodosque luctan-
 tium, de quibus in Diatriba ad Sta-
 tium? Gronovius.

138. *Rebellat.*] Nec cedit honesto
 conjugis amori. *Farnabius.* Immo vi-
 trici libidini. Gronovius.

139. *Vt cum*] *Vtque carina, Quam
 ventus premit & vento contrarius æstus
 Vim geminam sentit, paratque incerta
 duobus.* Farnabius.

141. *Regimen*] Clavum, gubernaculum
 rectæ rationis. *Idem.*

143. *Fluctibus dedam ratem.*] E Del-
 rii Mog. est. Prius habebatur, *dedi.*
 Sed numerosius Flor. *fluctibus dedimus
 ratem.* Gronovius.

146. *Ultima*] In extremo, quo de-
 terius nil potest esse. *Farnabius.*

148. *Perlucet omne*] In omnium
 oculis & ore positum est. *Tanto conspe-
 ctius in se Crimen habet, quanto major,
 qui peccat, habetur.* *Idem.* Claudianus,
 — te totius medio telluris in orbe Vi-

Nutr. Piget prioris, & novum crimen struis;
Clyt. Res est profecto stulta, nequitiae modus. 150
Nutr. Quod metuit, auget, qui scelus scelere obruit.
Clyt. Et ferrum & ignis saepe medicinae loco est.
Nutr. Extrema primo nemo tentavit loco.
Clyt. Rapienda rebus in malis praecipua via est.
Nutr. At te reflectat conjugii nomen sacrum. 155
Clyt. Decem per annos vidua respiciam virum?
Nutr. Meminisse debes subolis ex illo tuae.
Clyt. Equidem & jugales filiae memini faces;
 Et generum Achillem. praestitit matri fidem.
Nutr. Redemit illa classis immotae moras, 160
 Et maria pigro fixa languore impulit.
Clyt. Pudet, pigetque! Tyndaris caeli genus,
 Lustrale classis Doricae peperit caput.
 Revolvit animus virginis thalamo meae,
 Quos ille dignos Pelopia fecit domo, 165
 Cum stetit ad aras ore sacrificio pater,

Quam

vere cognoscas, cunctis tua gentibus esse facta palam, nec posse dari regalibus unquam Secretum vitium; nam lux altissima fati Occultum nihil esse finit, latebraeque per omnes Intrat & abstrusos explorat fama recessus. Deltius.

151. Quod metuit,] Scelus, scelerisque poenam. Farnabius.

152. Et ferrum] Cauterio, candenti ferro obfistitur canceris, gangraenis, &c. Ut redimas corpus, ferrum parieris & ignes. Idem.

154. Capienda rebus] Flor. Rapienda. Simplex pro composito. Ovidius de equis solis: Corripere viam. Gron. Capienda] In rebus asperis & tenuis spei fortissima quaeque consilia sunt turpissima, sed in bellicis politicisque nibile hoc, in peccando minime. Farnabius.

156. Decem] Egregius sane conjux, qui me per decem annos reliquit. de vidua autem vid. Hippolyt. vers. 620. Idem.

158. Equidem] Et memini quo pacto sub praetextu nuptiarum cum Achille accesserit Iphigeniam, eamque immolaverit Dianae. Troad. 162. Id.

159. Praestitit] Ironia. Idem.

162. Piget, pudetque!] Solent haec duo conjungi. Cicero pro domo: ut me non solum pigeat stultitia mea, sed etiam pudeat. Et pudere volunt grammatici ad dedecus, pigere ad damnum & dolorem referri. Flor. tamen: Piget daretque. Idem sequenti versu, peperit caput. Omnino melius quam peperit, quod vulgo. Tyndaris peperit, ut Medea fugiam, ut Annibal peto pacem. Gron. Tyndaris] Ego filia Tyndari cui lupabavus. Farnabius.

163. Lustrale] Expiativum, ventos redimens. vid. Troad. 161. Idem.

164. Thalamos] Modov. 156. Id.

165. Pelopia] Saeva, crudeli, quae liberos mactare solet, ut Tantalus Peleopem, Atreus tres Thyestis filios. Id.

166. Ore sacrificio pater,] Immo sacrificio,

Sine hoste victus marcet, ac Veneri vacat,
 Reparatque amores: neve defertus foret
 A pellice unquam barbara cœlebs torus,
 Ablatam Achilli diligit Lyrnessida:
 Nec rapere puduit è sinu avulsam viri.
 En Paridis hostem! nunc novum vulnus gerens
 Amore Phrygiæ vatis incensus furit:
 Et post tropæa Troica, ac verfum Ilium,
 Captæ maritus remeat, & Priami gener.
 Accingere, anime; bella non levia apparas:
 Scelus occupandum est. pigra, quem expectas diem?
 Pelopia Phrygiæ sceptrâ dum teneant nurus?
 An te morantur virgines viduæ domi;
 Patrique Orestes similis? horum te mala
 Ventura moveant, turbo quis rerum imminet.
 Quid misera cessas? en adest natis tuis
 Furens noverca. per tuum, si aliter nequit,

Latus

runt, veluti si illi tota Græcia interfuisset. Sed refragatur Artemidorus in-
 quiens: *μῆνοι οἱ Θηβαῖοι τῶν Βοιω-
 τῶν σὺν ἐς ἐργάσσαν εἰς Ἴλιον.* In-
 venerat nimirum apud Homerum in
 Catalogo non τῶν Θηβῶν, sed Ἰππο-
 δηῶν, ut testatur Eustathius multos
 legisse, & patvi oppidi nomen esse,
 Hypothebas. Tamen Iustinus lib. 28.
 solos Acarnanas scribit Græcis ad
 Troiam non ivisse suppetias: nec eos
 in Bœotia expressos invenio. *Delrius.*
 183. *Marcet,*] *In Venerem patris.*
 Farnabius.

185. *Cœlebs*] Hippol. 230. *Idem.*

186. *Ablatam*] Hippodamiam Bri-
 sei filiam per præcones Achilli aufert.
Idem. Diligit Briseida:] Pro vera le-
 ctione obinet locum interpretatio.
 Scribe cum optimo: *Diligit Lyrnessi-
 da.* Homero Briseis, τὴν Ἰφιδάμαντος
 ἐξείλετο. Gronovius.

187. *È sinu avulsam viri.*] Etruscus:
è sinu avulsam viri. Vt in Medea: *Iam
 jam meo rapiuntur avulsè sinu.* *Idem.*

Viri.] Achillis fortis, vel illam mari-
 tali amore tenentis. *Farnabius.*

188. *En Paridis*] En pulchrum adul-
 terii vindicem. *Iron. Idem.*

189. *Phrygiæ*] Cassandra, seu Alex-
 andria. vid. Troad. 34. & 966. *Idem.*
Furit:] Eleganter ἀνὰ ναυκλάταιν va-
 τὸν furori. *Idem.*

190. *Tropæa*] Troad. vers. 147.
Idem.

193. *Scelus*] Antequam meum ul-
 ciscatur adulterium Agamemnon, ego
 illius. Thyest. 203. Herc. Oct. 435. *Idem.*

194. *Phrygiæ*] Cassandra. plural.
indignerant pro singulari. ut Theb. 368.
 Med. 1005. *Idem.*

195. *An te*] An filiarum innumpta-
 rum Electræ, Chrysothemidos, Lao-
 dices, & Iphianastæ filii que causa vin-
 dicâ abstines? imo horum gratia mag-
 is perforce, ne quid gravius patiantur
 ista superinducta noverca, eaque ca-
 pta furore vaticinii pericia. Hip-
 pol. 602. *Idem.*

199. *Si aliud nequit,*] Quod ha-
 buerunt

Latus exiguat ensis, & perimat duos,
 Misce cruorem. perde pereundo virum.
 Mors misera non est, commori cum quo velis.
 Nutr. Regina, frena temet, & siste impetum;
 Et quanta tentes, cogita. victor venit
 Asiæ ferocis, ultor Europæ: trahit
 Captiva Pergama, & diu victos Phrygas:
 Hunc fraude nunc conaris & furto aggredi?
 Quem non Achilles ense violavit fero,
 Quamvis procacem torvus armasset manum.
 Non melior Ajax, morte decreta furens;
 Non sola Danaïs Hector & bello mora;
 Non tela Paridis certa; non Memnon niger;
 Non Xanthus armis corpora immistis gerens,
 Fluctusque Simois cæde purpureos agens,

200

205

210

Non

boerunt olim editi, quod unus Pal.
 quodque cæterorum, non sane opti-
 morum, conspiratione sublatum est,
saliter nequit, id verum fuisse testa-
 tur antiquissimus Florentinus. *Gron.*

202. *Mors misera non est*,] Cum
 illo, quem perire experis, mori. Hel-
 len. *συμβαλεῖν δὲ ἀν' ἑδλοῖς*. *Farnab.*
 Valer. Maximus, lib. 6. cap. 8. *Le-
 vique vulnere à Thelesino, cum quo com-
 mori destinaverat, perfrictum, &c.*
 Fabricius nobis invexerat, commori qui
 cum velis: eleganter quidem, si ferrent
 eodd. scripti. *Gruterus.*

204. *Victor*] Agamemnon, cui hæc
 meditaris, redit victor. *Farnabius.*

205. *Asiæ*] Troiæ in Asia minori.
 vid. Troad. vers. 4. *Idem. Europæ:*]
 Injurie illatæ Græciæ, quæ in Europa.
Idem.

206. *Captiva*] Reliquias Troiæ, cap-
 tivas. *Diu victos*] Diutino, lento,
 decenniali bello. *Farnabius.*

207. *Furto*] Claudestinis insidiis.
Al. conaris insana aggredi? *Idem.*

208. *Quem non Achilles*] Homerus
 Illiad. c. narrat Achillem gladium
 abstulisse, ut Agamemnonem occide-

ret. sed Palladis interventu se absti-
 nuisse: quo monemur itam ratione
 temperare. *Delrius.*

209. *Procacem*] Cædis & vindictæ
 immodice appetentem. Procati enim
 significat immodice & impudenter pe-
 tere. *Farnabius.*

210. *Melior Ajax*] Telamonius,
 non Οἰλή, τειχός, Αἴας μέλιων.
Idem. Morte] Deliberata morte ex
 pudore caesorum à se pecorum per in-
 saniam, qua correptus est propter ad-
 judicata Vlyssi ab Agamemnone &
 proceribus Achillis arma. *Idem. Fu-
 rens:*] Vide Sophoclem ἐν τῷ ἤρω-
 ῶ φῶσσι, & Ovidium 13. *Metamorph.*
Delrius.

211. *Sola*] Troad. 31. & 121. *Farn.*

212. *Non tela*] Nec tela Paridis
 certa, quia ab Apolline directæ in
 Achillem, (Troad. 345.) violaverunt.
Idem. Memnon] Memnon Æthiops,
 vid. Troad. v. 10. *Idem.*

213. *Xanthus*] Ὠς ἀπ' Ἀργείων
 Ξάνθος βαθυδινήεν] Πλήτο πόθ
 κελεύδων ἐπιμικέ' ἵππων τε καὶ ἀν-
 θρώων. ll. φ. *Idem.*

214. *Fluctusque*] Quem neque qui

Non nivea proles Cycnus æquorei dei;
 Non bellicoso Thressa cum Rheso phalanx;
 Non picta pharetras, & securigerâ manu
 Peltata Amazon; hunc domi reducem paras
 Mactare, & aras cæde maculare impiâ?
 Victrix inultum Græcia hoc facinus feret?
 Equos & arma, classibusque horrens fretum
 Propone, & alto sanguine exundans solum,
 Et tota captæ fata Dardaniæ domus
 Regesta Danais. comprime affectus truces,
 Mentemque tibimet ipsa pacifica tuam.

215

220

225

*ÆGI-

tot Simois correpta sub undis Scuta virum
 galeasque & fortia corpora volvit,
 violavit. Farnabius.

215. Nivea] Troad. v. 181. Idem. *Æquorei Dei*] Neptuni; additum ad differentiam alterius Cyceni, Martis filii, ab Hercule superati. *Delrius*.

216. *Non bellicoso Thressa cum Rheso*] Troad. vers. 3. Farnabius. Vide Rhesum tragœdiam incerti auctoris, quæ vulgo perperam Euripidi ascribitur, & nos vulgus secuti sic eam: sæpe citavimus, & Homerum Iliad. x'. *Delrius*. Qui ad amnem sui nominis fuit interfectus, in quem etiam se uxor Arganthona, desiderio mariti projecit. Vide Parthenium Narration. suarum cap. ult. *Idem*.

217. *Picta*] Non Penthesilea, quæ Ducit Amazonidum Lunatis agmina peltis, Sava securigeris dextris & picta pharetras. Med. 214. est autem pelta scutum in folium hederaceum forinatum. Farnabius.

219. *Peltata Amazon*;] Peltam sic describit Pierius Hieroglyph. lib. 42. ut circulus descriptus linea diametrali dissectetur: pars altera, quantum cubiti, manusque ministerio deserviat, relinquatur: altera duobus a lateri-

bus excavetur: ita ut in medio spatium sit insertando brachio, cujus hoc sit propugnaculum. extrema ad scuti marginem luentur in cornua. Orbes illi duo hiæ inde exempti, insertanda scopus sit hastæ, alter commadus, alter ad inspectandum inserviat. Consule Q. Smyrnæum, quem non vulgus tantum, sed & doctiores nonnulli Q. Calabrum appellant, non bene. *Delrius Hunc*] Talem post tot tantasque res gestas strenue reducem. Farnabius.

220. *Victrix inultum*] Flor. *Victrix inultum*. Nec videtur puerile polyptoton captasse Seneca. Gronovius.

224. *Regesta Danais*] Interpretatur reportata in Græciam in vindictam raptae unius Helenæ. Tu intellige, exempla, quæ in Troiâ statuta sunt, eadem expetitura & recasura in Argivos ab aliis Græcis per vindictam Agamemnonis, si occidatur. Minæ sunt, non preces. Cogita, inquit, non egregia Agamemnonis facinora, ut interpres, sed equis & viris & velis vos peritum iri. Sic & sanguine exundans solum, non Troianum, sed Mycænæum exundaturum perinde, ut Troianum. Cassandra inquit, fata se vertunt retro. *Idem*.

*ÆGI-

ÆGISTHUS. CLYTÆMNESTRA. NUTRIX.

Clytæmstram nutricis consiliis cedere paratam, jamque dubiam superueniens Ægisthus avertit rursus atque in præceps trahit.

Ægisth. **Q**uod tempus animo semper ac mēte horruī,
Adest profecto rebus extremum meis.

Quid terga vertis, anime? quid primo impetu

Deponis arma? crede perniciem tibi,

Et dira sævos fata moliri deos.

230

Oppone cunctis vile supplicii caput,

Ferrumque & ignes pectore aduerso excipe.

Clyt. Ægisthe, non est pœna sic nato mori.

Ægisth. Tu nos pericli socia, tu Ledâ fata

Comitare tantum: sanguinem reddet tibi

235

Ignavus iste ductor, ac fortis pater.

Sed quid trementes circuit pallor genas,

Jacensque vultus languido obtutu stupet?

Clyt. Amor jugalis vincit, ac flectit retro.

Referamur illuc, unde non decuit prius

240

Abire:

* ÆGISTHVS. CLYTÆMNESTRA.] Flor. addit, *NUTRIX.* uicinielligatur καὶ φὸν aditare πρὸς τὸν. *Gronovius.*

232. *Aduerso*] Opposito, omnia prius tentante quam timide cedas, veritasque terga. *Farnabius.*

233. *Mori.*] Ex incestu nato. sup. vers. 30. *Idem.* Tacitus 6. ann. *Idem* diebus Sex. *Papinius* consulari familia repentinum & informem exitum delegit. *jaçto* in præceps corpore. *Causa* ad matrem referebatur, quæ pridem repudiata, adsentationibus atque luxu perpulisset juvenem ad ea, quorum effugium non nisi morte inveniret.

234. *Leda*] Hipp. 300. & supra vers. 160. *Farnabius.*

235. *Comitare tantum.*] Verba male ominata. Sentit ille quidem, ne desere me, sed fida mane socia in eo quod molior. Verum possunt referri

ad priora, quasi eam comitem mortis optret, quod postea accidit: simul enim ambos peremit Orestes. *Gronovius.* *Tantum*] Refer ad comitare, vel tantum sanguinem, quantum fuit filia, non reddet. *Commel.* *Sanguinem*] Sanguine suo rependet sanguinem filia tua Iphigenia ab illo caesa, Troad. 161. *Farnabius.*

236. *Ignavus*] Quia ipse dux licet ducum per se nihil gessit fortiter. οὐδὲ πῶς εἰς πόλεμον ἀίμα λάσ' ἤρασε βῆναι τέτληκε, amoribus solum indulgens. *Idem.* *Fortis*] In filia immolanda. *Idem.*

240. *Remeemus illuc,*] Flor. *Referemus.* Scribendum: *Referamur illuc.* Sequenti quoque versa dubitant. *Alii, sic nunc: alii, sed nunc.* Verum in optimo: *Vel nunc casta repetatur fides.* *Ve* in Phœnissis: *quam tanti est mihi genuisse vel sic.* Et in Medca: *pro me vel scelus.*

Abire: vel nunc casta repetatur fides.

Nam sera nunquam est ad bonos mores via.

Quem pœnitet peccasse, pœne est innocens.

Ægisth. Quo raperis amens? credis aut speras tibi

Agamemnonis fidele conjugium? ut nihil
Subesset animo, quod graves faceret metus;

245

Tamen superba & impotens flatu nimis

Fortuna magno spiritus tumidos daret.

Gravis ille fociis stante adhuc Troia fuit.

Quid rere ad animum suapte natura trucem,

250

Troiam addidisse? rex Mycenarum fuit.

Veniet tyrannus. prospera animos efferunt.

Effusa circa pellicum quanto venit

Turba apparatu! sola sed turba eminet,

Tenetque regem famula veridici Dei.

255

Feresne thalami victa consortem tui?

At illa nolet. ultimum est nuptæ malum,

Palam mariti possidens pellex domum.

Nec

scelus. Vides nexum orationis, quem in utroque altero merito sibi displicere notat Gruterus. *Gronovius.*

245. *Vt nihil*] Fac te castam esse, nec adulterii consciam supplicium metuere. *Farnavius.*

249. *Gravis*] Quod exprobrat *ἠχίλλης* Achilles II. æ. *Idem.* Cicero lib. 4. fam. 9. *An qui in bello, cum omnium nostrum conjunctum esse periculum suo cerneret, certorum hominum minime prudentium consilio uteretur; cum magis communem censemus in victoria futurum fuisse, quam incertis in rebus fuisset?*

251. *Troiam*] Troiæ casum. *Farn.*

254. *Sola sed longe eminet, Tenetque regnum*] Flor. *sola sed turba eminet, Tenetque regem.* Regnum à solo codice est Lipsiano. Delcius dissimulat. Gruterus, quod mirum, admisit contra suos omnes, ob similem locum Tibulli. Et certe non incommode dicitur.

Sed juxta tenerum est alterum. Regem in potestate habet. Affinia sunt illud Iustini lib. 12. *suis permisit, si quarum captivarum consuetudine tenerentur, ducere uxores.* Et Suetonii in Tiberio: *cum & Agrippina consuetudine teneretur, & Iulia mores improbareret.* Tò turba etiam habuit Lipsianus, sed non loco positum. Sic enim ille: *turba sed longe eminet: damnante versu. Gronovius.*

255. *Tenetque*] Imperatque Cassandra vates Apollinis. *Farnavius.*

257. *At illa*] Quod si tu poteris vollesve, illa nolet, te itaque tollere tentabit. *Idem.*

258. *Mariti possidens pellex domum.*] Flor. *Palam marita.* Vnde probabiliter Nic. Heinsius: *Palam maritam possidens pellex domum. Domus marita, in qua sint iusti conjuges.* Horatius: *prolisque nova seraci lege marita.* Gronovius.

Nec regna focium ferre, nec tedæ sciunt.
Clyt. Ægisthe, quid me rursus in præceps rapis, 260
 Iramque flammis jam residentem incitas?
 Permisit aliquid victor in captas sibi:
 Nec conjugem hoc respicere, nec dominam decet.
 Lex alia folio est, alia privato in toro.
 Quid quod severas ferre me leges viro 265
 Non patitur animus turpis admitti memor?
 Det ille veniam facile, cui venia est opus.
 250 *Ægisth.* Ita est. pacisci mutuum veniam licet.
 Ignota tibi sunt jura regnorum aut nova.
 Nobis maligni iudices, æqui sibi, 270
 Id esse regni maximum pignus putant,
 Si quidquid aliis non licet, solis licet.
 255 *Clyt.* Ignovit Helenæ. juncta Menelao redit,
 Quæ Europam & Asiam paribus afflixit malis.
Ægisth. Sed nulla Atriden Venere furtiva abstulit, 275
 Nec

259. *Nec regna*] Non capiunt dominos regna Venusque duos. Farnabius.
 260. *Rursus in præceps rapis,*] Flor. in præceps agis. Gronovius.

261. *Iam residentem excitas?*] Quod Comelinus ait in omnibus fuisse & in Mog. Deltius, *incitas*, nos vidimus in Flor. Vossiano & aliis. Quod autem statim Deltius in omnibus suis constanter legi ait: *Non conjugem hoc respicere, non*: Flor. cum vet. edd. *Nec conjugem hoc respicere, nec dominam decet.* Sequenti adjicit præpositionem: *alia privato in toro.* Idem.

262. *Permisit*] Fac Agam. victorem sibi aliquid indulgisse in captivas. Farnabius.

263. *Dominam*] Matrem familias, Donna. Lacones autem uxores suas *xyeias* vocabant, Thesali *δευοίνας*, illæ vicissim maritos *xyeias* & *δευοίνας* dominos. Idem.

264. *Lex alia folio*] Regibus, quibus plerumque, quot libet, concubinas habere licet. Idem.

267. *Det ille*] Iniquum est, ut conjux à conjugē fidem à se non præstitam exigat. Idem.

268. *Ita est.*] Ironia. Idem.

269. *Iura regnorum haud nova.*] Non patitur hic Cruterus nonnullorum aut. Id tamen est in Florentino. Quamquam hæc duo vocabula tam frequenter in libris antiquis confundantur, ut, utrum stare debeat, sæpius ex sensu, quam ex fide librorum, sit iudicandum. Cicero jungeret solet, *Novum & iniustum, novum & inauditum, novum & inopinatum.* Tu sola hæc nescis, an omnino & omnibus nova sunt. Gronovius.

271. *Pignus*] Prærogativam. Farn.

274. *Europam*] Intelligit Graciam, quæ in Europa. Suprà vers. 205. Id.

275. *Sed nulla Atridem*] Florent. *Atriden.* Gronov. Sed nullius concubinæ amor animum Menelai ab Helena alienavit, ut Cassandræ pellicis amor Agamemnonis animum à te. Farnabius.

277. *Ille*]

Nec cepit animum conjugii obstrictum suæ.

Jam crimen ille quærit, & causas parat.

Nil esse crede turpe commissum tibi.

Quid honesta prodest vita, flagitio vacans,

Ubi dominus odit? fit nocens, non quæritur. 280

Spartamne repetes sperata, & Eurotan tuum,

Patriasque sedes profuga? non dant exitum

Repudia regum. spe metum falsâ levas.

Clyt. Delicta novit nemo, nisi fidus, mea.

Ægisth. Non intrat unquam regium limen fides. 285

Clyt. Opibus merebor, ut fidem pretio obligem.

Ægisth. Pretio parata, vincitur pretio fides.

Clyt. Surgit residuus pristinae mentis pudor.

Quid obstrepis? quid voce blandiloquâ mala

Consilia dictas? scilicet nubet tibi 290

Regum

277. *Ille*] Agamemnon. *Farnab. Causus*] Propter quas te de medio collat, quo liberius fruatur pellice. *Id.* Immo divortii. *Plautus Menæch.* a. 4. scen. 6. *Vxor viro si clam domo egressa est foras, viro sit causa, exigitur matrimonio.* *Cicero Philip.* 2. *mimam illam suas res sibi habere jus sit, ex XII. tabulâ causam addidit, exegit.* Hoc igitur proprie nunc tantum dicit, et si postea significet ex hoc alterum sequi. *Gron.*

278. *Nile esse*] Vt supra vers. 243. *Farnabius.*

279. *Flagitio carens,*] *Flor. flagitio vacans.* *Gronovius.*

280. *Fit nocens,*] Non inquitur nocensne quis sit necne, sed pro nocente damnatur, quemcunque rex odit. *Farnabius.*

281. *Spartamne*] Nec sperata reputatam petituram patriam tuam Spartam; repudiatas enim uxores non sinunt reges abire, verum eas necandas curant. *Idem.* *Sperata, & à tanto viro,*] Quis hic vitium subesse suspicatus est? Tamen si consideres, quam languidum est illud magnam præferens vim, à tanto viro? En exem-

plum nobile, quomodo soliti sint libri corrumpi. Optimus liber habet, *sperata & euro tantum.* Inde fecerunt quidam: & à viro tanto: quod nos in quibusdam etiam scriptis vidimus. Accessit corrector alter, legum carninis paullo gnavior, & transpositis duabus vocibus expatriavit, quod adhuc semper editum fuit. At ex antiquissima scriptura faciendum fuit: *Spartamne repetes sperata & Eurotan tuum?* Habes hic una litera addita, quicquid in fidiissimo libro fuit, & sensum egegium. *Gronovius.*

284. *Delicta*] Adulterio meo confcius est nemo præter quandam fidelem, qui celabit, unde non est cur fugiam. *Farnabius.*

286. *Opibus*] Muneribus. *Idem.* Vide nostra de pecunia veteri lib. 4. cap. 4. *Gronovius.*

288. *Surgit*] Statui autem ad meliorem vitam me recipere, refocillatur enim mihi in animo scintillæ quædam pristini pudoris. *Farnabius.*

290. *Scilicet nubet tibi*] *Vossianus, nubam.* Et hoc margini adscripserat *Grotius.* *Gronov.* *Scilicet*] *Egona*

Regum relicto rege, generosa exuli?

Ægish. Et cur Atrida videor inferior tibi,

Gnatus Thyestæ? *Clyt.* Si parum est, adde & nepos.

Ægish. Auctore Phœbo gignor. haud generis pudet.

Clyt. Phœbum nefandæ stirpis auctorem vocas, 295

Quem nocte subitâ frena revocantem sua

Cælo expulstis? quid deos probro advocas,

Surripere doctus fraude geniales toros,

Quem Venere tantum scimus illicitâ virum,

Faceſſe prope, ac dedecus claræ domus 300

Asporta ab oculis. hæc vacat regi ac viro.

Ægish. Exilia mihi sunt haud nova. assuevi malis.

Si tu imperas, régina, non tantum domo

Argifve cedo: nil moror jussu tuo

Aperire ferro pectus ærumnis grave. 305

Clyt. Siquidem hoc cruenta Tyndaris fieri sinam?

Quæ

Agamemnone relicto nubam tibi exuli & ejecto? unde & nomen illi quod ejectus, à capella nutritetur. *Farnabius.*

292. *Atrida*] Atrei filio, qui Thyestæ frater. *Idem.*

295. *Natus Thyeste*? *CLYT.* *Si parum*] Flor. *Gnatus Thyestæ.* Nec aliter posterior vox potest etiam, uti debet, referri ad id quod sequitur, *nepos.* Itaque & sic ad marginem illustris manus. *Gronov.* *Si parum*] Nec filius tantum, sed & nepos Thyestæ es, te quippe è filia genuit. *Farnabius.*

294. *Auctore Phæbo*] Thyestæ reditum erat oraculum, quem ex Pelopœia filia sua gigneret, illum ab Atreo pœnas exacturum, ideo filiam suam compressit, eaque illi *Ægisthum* peperit. Vide *Higynum* in fabulis. *Delinius.*

296. *Quem nocte*] Reducentem currus, ne videret nefandam patris tui eunam. *Thyest.* vers. 774. *Farnab.*

297. *Quid deos probro advocas*] *Fl.* *quid deos probro addimus?* *Hippolyt.*

Titulum furori numinis falsi addidit. Gronovius.

298. *Surripere doctus fraude*] Videtur eleganter dictum, quasi furto invadere conjugalem lectum. Et nota sunt furta Iovis. *Sophocles Electra:* τὸς τῆς Ἰούης ἄποικας ἔσθ' ἰδύσῃς. *Florent.* tamen: *Sub rupe reductus genialis tori.* Vtrum erravit scriptor, an forte fuit: *Subreperere ausus fraude geniali toro.* *Idem.* *Surripere*] *Nuptiales toros violare doctus à parte tuo, qui Atrei fratris sui uxorem corripit. Farnabius.*

300. *Secede prope, ac dedecus*] Flor. *Faceſſe prope ac dedecus nostræ domus. Gronovius.*

301. *Hæc vacat regi ac viro.*] Flor. torque alii: *hæc vacat regia viro.* Neutrum placet. *Conjiciebam: regia hæc pateat viro. Idem.*

306. *Siquidem*] *Miserè labaficit Clytemnest.* Vel jam simulatas iras fraudeſque aperit. *Farnab.* *Cruenta*] *In tantum crudelis ero ut hoc fieri sinam? non patiar, &c. Idem.*

Quæ juncta peccat, debet & culpæ fidem.

Secede mecum potius, ut rerum statum

Dubium ac minacem juncta consilia explicant.

307. *Quæ invita peccat.*] Hoc Gruterus fatetur se non capere, nec juvare Mll. quorum unus apud Delrium, *Quæ juncta peccat*, ipsi placens, non sibi. Mavult, *Quæ multa*: sed & hoc valde coactum, immo nimis, ipse di-

cit. Immo nihil verius, quam scripsisse Senecam: *Quæ juncta*: vel si conjectura mera fuisset. Cyprianus de lapsis: *tanti facinoris ignari per alios ad consortium criminum junctur.* Gronovius.

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus è virginibus Mycenæis, & Argivis canit Apollinis Pæana ob partem victoriam, interserit autem Iunoni, Minervæ & Jovi laudes suas.

Canite, ô pubes inclita, Phœbum:

310

Tibi festa caput turba coronat:

Tibi virgineas laurum quatens

De more comas innuba fundit

Stirps Inachia. tu quoque nostros

Thebais hospes comitare choros,

315

Quæque Erafini gelidos fontes,

Quæ-

310. *Canite.*] Carmine laudate Phœbum. Farnabius.

311. *Coronat.*] Videlicet ex lauro. nam fuit hoc in Apollinis sacris solemne. Delrius.

312. *Laurum*] Apollini sacrum. Vide Oedip. vers. 15. Gronovius.

314. *Stirps Inachia.*] Inachi genus, virgines Argivæ. Farnabius. Melissus hiatum volebat sequi post illud *Stirps Inachia*, alteramque pausam incipere ab *Tu quoque*, &c. Idem quoque fieri cupiebat vers. 323. post *Phæbe relaxa*; nec non vers. 356. post *Nata Tonantis*, denique vers. 377. post *Flebile saxum*. Etyero si attendamus nexui sententiarum ac numerorum, alia illa versuum dispositio introducenda est. Gruterus.

315. *Thebana manus comitare choros.*] Quid in hac lectione reprehendendum sit, non assequi se aiunt. Dicam. Hoc ipsum, quod ab optimorum codicum fide discedit. Flor. *Thebais*

hospes: ut & Lipsianus. Chorus Argivarum vult sibi jungi Thebaides. Sed Farnabio placet neutrum: neque enim hic locum esse Thebanis, qui non sint ad Troiam profecti, & ideo non fuerint participes læticiæ in victoria. At non huc respicit auctor: sed sine delatu invitari facit peregrinas, quæ essent Argis, ad celebrandum solennem ipsis diem. Sic solebant. Livius lib. 4. *Spe-taculum comitate hospitii, in quam publice consenserant, advenis gratius fuit.* Sic apud Euripidem in Electra Agisthus sacrificatus invitari ignotum Orestem pro Theffalo hospite: *Ναὺ ἰδοὺ παρ' ἡμῶν ἔσῃ σπρωγῆς ἐντὶ Θαινῶν ἡρώδῃ. τυγχαῖνα γὰρ βεβρωτῶν Νουμφου.* Illud mirum, bis appellari Thebanas, hic & dein vers. 316. *quæque virenti Tacitum ripa bibi Ijnon.* Nisi altero Bæoros generatim intelligamus. Gronovius.

316. *Quæque Erafini*] Quomodo possunt

Quæque Eurotam, quæque virenti
 Tacitum ripa bibis Ifinenon,
 Quam fatorum præscia Manto
 Sata Tiresia Latonigenas 320
 Monuit sacris celebrare deos.
 Arcus victor pace relata,
 Phœbe, relaxa;
 Humeroque graves levibus telis
 Pone pharetras; resonetque manu 325
 Pulsa citata vocale chelys.
 Nil acre velim,
 Magnumque modis inonet altis:
 Sed quale soles levioire lyra
 Flectere carmen simplex; lusus 330
 Cum docta tuos Musa recenset.
 Licet & chorda graviore fones,
 Quale

possunt Argis, & quidem mulieres, cum Erafinum sine alia descriptione nominant, alium intelligere, quam quem videbant ante oculos? Quemadmodum nos cum *Salam* dicimus, nostrum dicimus, non qui in Germania est, aut apud Sueones. Strabo post commemoratum Inachum lib. 8. Α'ΑΘ' ἡ ἡρώεως Εγγαίου ὁ ἐν τῇ Ἀργεΐα ἐστίν. Fontes erant in Arcadia, exitus in Argolide. Arcades igitur intellige. Abant in Atticam cum Attico suo Erafino. *Gronovius.*

317. *Eurotam,*] Laconia: fl. *Farn.* Eurotas Elegis N. Mileti F.; cum in Laconia stagnatitem in campis aquam, alveo facto in mare deduxisset, quod fuit aquarum reliquum in iusti amnis morem defluens, de suo nomine nuncupavit Eurotam. *Pausan.* in Laconic. *Delrius.*

318. *Ifinenon,*] *Herc. Fur.* v. 333. *Farnabius.*

319. *Quam fatorum*] Hunc locum explicat illud *Ovid.* 6. *Metam.* unde sumpsit noster: *Nam sata Tiresia ven-*

turi præscia Manto Per medias fuerat divino concita motu Vaticinata vias: Ifmenides ite frequentes, Et date Latona, Latonigenisque duobus. Cum prece thura pia lauroque innectite cinem, &c. *Idem.*

322. *Victor*] *Laomedontæ* perfidia ultor. *Idem.*

323. *Relaxa;*] *Quondam citharam tacentem suscitæ Musam, neque semper arcum Tendat Apollo.* *Idem.*

327. *Nil acre*] Nihil bellicum, nil grande quale tibi vates afflatu concitas, sed pæana lætum, qualem canebas parata à diis victoria de gigantibus. *Id.*

229. *Lyra*] *Lyram, citharam, chelym, barbitum, & phormingem* solese confundi assentior, *Polluci, Suidæ, Guarino, Budæo & aliis, & colligitur ex Homero in hymn. Mercurii & Odyssi 8. Martiano libro ult. & aliis.* Sed tamen illi oportet mihi vicissim assentiantur, proprie loquendo esse diversa, nam ille ipse *Martianus eodem lib. ult.* aperte chelym à barbitis, & à tetrachordo distinguit. *Idem.*

Quale canebas cum Titanas
Fulmine victos videre dei,
Vel cum montes montibus altis
Superimpositi struxere gradus
Trucibus monstros. stetit imposita
Pelion Ossa. pinifer ambos
Pressit Olympus.

335

Ades, ô, magni soror & conjux,
Confors sceptri, regia Iuno :

340

Tua te colimus turba Mycenæ :

Tu sollicitum supplexque tui

Numinis Argos sola tueris,

Tu bella manu pacemque regis :

345

Tu nunc lauros Agamemnonias

Accipe victrix.

Tibi multiforâ tibia buxo

Solenne canit. tibi fila movent

Docta puellæ carmine molli.

350

Tibi votivam matres Graiæ

Lam-

333. Titanes] Vide Hercul. Fur. vers. 970. & Troad. vers. 827. Farn.

334. Fulmine misso strepere dei.] Lipsiana lectio, Fulmine victos videre dei, quam nemo postea mentione dignam habuit, confirmatur à Florentino. Si nihil est corrigendum, nisi quod ferri non potest, cur ex auctoritate librorum tam multa sustulerunt ipsi, quæ ferri possent? & hoc solum crimine arguebantur, quod nova essent. Nec vero opinio ante victoriam cecinit Phœbus. Gronovius.

338. Pelion Ossa.] Virgil. Georg. 1. Ter sunt conati imponere Pelio Ossam Scilicet, atque Ossa fronsosum involvere Olympum. Ovidius Metamorph. 1. Tum pater omnipotens misso perfrexit Olympum Fulmine, & excussit subjectum Pelion Ossa. Delrius.

342. Tu te] Ηρη γδ πολυ φίλταται είσι πόλιες Αρ[γο] τε Διπέρ-

τητε, η̄ δ̄ρουύγμα Μουάνη. Farn. 344. Argos] Creditur Argis nata, unde & Ἀργεία dicitur Iuno. In Iunoniū honorem dicitur ἱερὰ ποτ̄ο̄σιν Ἀρ[γο]δίτεςque Mycenæ. Idem.

345. Tubella] Namque & Iunoni τρωπαίλα non secus ac Iovi erigebantur spolia, canebatur Pæan (qui tamen primo & proprie Apollini debetur) ut cuius beneficio convecti hostes, parata victoria. Idem.

348. Multiforâ tibia] Ovidius: Longaque multiformi delectat tibia buxi. multifora tibia, quæ multa habet foramina. Apuleius in Floridis, multiforatas tibias dixit. Harum inventionem Ostridi tribuit Scaliger in arte poetica. Delrius.

349. Fila] Fides, chordas, quæ ex χορδῶσσι, id est, intestinis concertis, alii tamen à corde deducunt minus recte. Farnabius.

352. Lam-

Lampada jactant. ad tua conjux
Candida tauri delubra cadit,
Nescia aratri, nullo collum
Signata jugo.

355

Tuque ô magni nata Tonantis
Inclita Pallas, quæ Dardaniâs
Sepe petisti cuspide turres:
Te permisto matrona minor

360

Majorque choro colit, & referat
Veniente dea templa sacerdos:
Tibi nexilibus Turba coronis
Redimita venit.

Tibi grandævâ lassique fenesc
Compite voto reddunt grates
Libantque manu vina trementi.
Et te Triviam nota memores

365

Voce

352. Lampada jactant.] Vt in Her-
cul. Furente: *Eleusin tacira jactabis
faces. & in Hippolito: Iactare tacitis
misterias sacris faces.* Lactantius lib. 1.
cap. 21. *iccirco sacrâ ejus ardentium te-
darum jactatione celebrantur.* *Acu-
mudâ dogmâ*, quam huc applicant,
nihil ad rhombum. Ea virorum certa-
menterat: hic matres jactare faces illas
dicuntur. Illa Panathenæis, Vulcana-
libus sive Hephæstiiis & Prometheis ce-
lebrabatur: hæc potius similis est quin-
to Eleusiniotum diei, quæ & *Acu-
mudâ nîsogâ* dicebatur, qua matro-
næ solæ cum facibus incedentes repræ-
sentabant Cererem errantem in qua-
renda Proserpina. Ejusmodi festum
Iunoni Argivæ matronas egisse fingit
Seneca; ut apud Statium Iunoni Argi-
væ ferunt pepulus, quod Athenis fiebat
Minervæ. Gronov. Lampada] *Acu-
mudâ egmâ* (à Persis acceptam)
Athenienses in festis Panathenæicis,
Hephæstiiis & Prometheis exercebant
(Vulcano enim & Prometheo ex ope
Minervæ inventum ignem ferunt)
pûis quidem Eleusin, postea ex Aca-

demia Athenas accensam gestantes
lampada currentes certabant, quis pri-
mum ad metam perveniret non extin-
cta lampade, quandoque & defatigatus
lampada alteri tradebar. Vide Herc.
Fur. vers. 86. Farnab. Conjux] Iu-
venca nivea, injugis. Idem.

356. Nata] E Iovis cerebro nata.
Idem.

357. Quæ Dardaniâs] Namque
Omnis spes Danaum & capti fiducia
belli Palladû auxilio semper stetit. Id.

359. Minor] Omnis ætatis, junior,
seniorque. Idem.

362. Nexilibus] Plethilibus, quæ è
ramulis (hic oleaginis utpote Palladii)
innectebantur plectebanturve, unde
dictæ. ut Serta, à serendo, futiles
quæ è floribus mero imprimis rosa-
rum folio consuebantur; pætilis, quæ
in torulo rotundo pangebantur. Id.

367. Et te, Trivia, grata memores]
Florent. Et te Triviam nota memores.
Quod videntur mutasse, qui putarent
accusativum casum illic locum non
habere. Sed falsi. Infra: Et te sororem
cunctâ pollutis viri, Argolica Iuno.

Voce precamur. Tu maternam
Sistere Delon, Lucina, jubes
Huc atque illuc prius errantem
Cyclada ventis. nunc jam stabilis
Fixa terras radice tenet;
Respuit auras; religatque rates
Assueta sequi. Tu Tantalidos
Funera matris victrix numeras.
Stat nunc Sipyli vertice summo
Flebile saxum,
Et adhuc lacrimas marmora fundunt
Antiqua novas.
Colit impense fœmina virque
Numen geminum. tuque ante omnes

370

375

380

Pater

Troadibus: *Testor deorum numen ad-
versum mihi, Patriaque cineres, teque
restorem Phrygum.* Medea: *Compre-
cor vulgus silentum vosque ferales deos.*
Hercule Furente: *Fas omne mundi, te-
que dominantem precor Regno capaci.*
Euripides: *Σὲ τὴν σκυθῶν πῶν ἔχ
πρὸς Ἰουλιδῶν Μήδεαν εἶπον
ἧσδε γῆς ἔξω πρὸς Φυζάδα.* No-
ta, significat assiduitatem colendi.
Memores vero idem quod grati. Ovi-
diius: *vitta mediam memoresque tabel-
la, Sertaque cingebant, voti argumen-
ta potentis.* Gronov. *Trivis*] Hip-
pol. vers. 472. Farnabius.

368. *Maternam*] Vide Herc. Fur.
vers. 15. *Idem.* Cicero lib. 3. Accusat.
Verrinar. ait Latonam ex longo errore
& fuga gravidam, jam ad pariendum
vicinam temporibus exactis fugisse De-
lon, atque ibi Apollinem Dianamque
peperisse. Innixam scilicet vel oleas-
tro, vel palmæ, ut Homerus tradidit.
Virgilius: — *Delon maternam invisit
Apollo.* Deltrius.

369. *Lucina, jubes*] Med. 2. Farn.
Virgilius Aneid. 3. hoc Apollini tri-
buit Lucianus, in dialogo Neptuni &
Iris, Nepruno. *Deltrius.*

373. *Respuit*] Rejeçat illifos ven-
tos: quin & ipsa ratibus statio est, olim
huc illuc acta ut ratis. Farnabius.

374. *Tantalidos*] Niobes. Hercu-
l. Fur. vers. 389. Oed. vers. 613. & Med.
vers. 952. *Idem.*

378. *Fundunt*] *Ὅσ' ἐνὶ Φρυγίῃ
διεσθῆς λίθῳ ἐσήμεττι Μάρκε-
θῶ ἀντὶ γυναικὸς οἰζυροῦντι γυναι-
σῶν.* *Idem.*

379. *Antiqua novas.*] Post hæc ver-
ba liber optimus, perinde ut tres apud
Gruterum, & membranaceus, quem
domi habemus, inserunt: *lacrimas ma-
ræstæ æternum marmora manant.* Quod
& alii duo apud eundem referunt, nisi
quod pro *manant* habent *mittunt*. Pos-
sis suspicari adscriptum ora fuisse Ovi-
dii versum: & *lacrimis etiam nunc mar-
mora manant*: inde hæc paullulum
immutata in contextum irrepsisse.
Sed credam potius, quod fere & Gro-
tius in margine notaverat, ipsum au-
ctorem ita concepisse: *Et adhuc lacri-
mas mæstæ æternum Marmora manant
antiqua novas.* Nam *manant lacrimas*
erudite videtur dictum. Gronovius.

381. *Numen*] Apollinem & Dia-
nam. Farnabius.

383, Nu-

Pater ac rector, fulmine pollens,
 Cujus nutu simul extremi
 Tremuere poli, generis nostri
 Jupiter auctor, cape dona libens :
 Abavusque tuam non degenerem
 Respice prolem.

385

Sed, ecce, vasto concitus miles gradu
 Manifesta properat signa lætitiæ ferens.
 Namque hasta summo lauream ferro gerit.
 Fidusque regi semper Eurybates adest.

390

ACTUS

383. Nutu] 'Επ' ὁφείσει γένουσι
 Κεγρίων, &c. μίζαν δ' ἐλέλιξεν ὀ-
 δουπον. cuncta supercilio movens.
 Farnabius.

386. Abavusque] Agamemnonis,
 cui pater Atreus Iovis nepos. Idem.

389. Signa lætitiæ gerens.] Immo
 ferens, ut Florent. quia sequenti, gerit.
 Gronovius, Signa] Victoriæ testati
 Græci capiti, hastis, signis, statuis, cur-
 ribus, puppibus laures affigebant, nec
 non literis, foribus, fascibus, &c. Ro-
 mani. Farnabius.

390. Lauream] Romani victoriâ
 paratâ multis rebus laurum alligabant,
 vel præferbant, vel mittebant teste
 Plinio lib. 15. Nat. hist. cap. 30. præ-
 ferrebantur Imperatori laureæ virgæ &
 fasces laureati, Cicerone teste lib. 2. de
 divinâ. Capitolino in Gordiano, mit-
 tebantur ad Senatum laureatæ litteræ,
 de quibus Capitolin. in Maxim. Mar-

cellin. Cicero, Ovidius, & alii citati à
 Pierio lib. 50. Hieroglyph. & Lazio
 lib. 2. Comment. cap. 4. ubi docet has
 etiam vocatas tabellas laureatas. Sed
 & lictores lauro ornabantur, ut patet
 ex epist. Ciceronis ad Atticum. Mit-
 tebatur ad Senatum Laureæ in Iovis Ca-
 pitolini gremio reponenda. nam Ge-
 ticiæ laureæ Claudianus meminit,
 Pannonicæ Plinius Junior, & confir-
 mat Pacatus in Theodosii Panegyrico.
 Redimabantur hasta lauro, ut docet
 Papinius, de pietate Abascantii lib. 5.
 Silvar. Omnia nam latas pila atrollen-
 tia frondes. ut expono, lauri. & ad
 hunc morem alludit hic Seneca. Item
 signa militaria, ex illo Sidonii, Arque
 suas ad signa jubet revirescere lauros.
 Delrius.

391. Eurybates] Ithacensis præco
 & nuncius Agamemnonis. Farna-
 bins.